



**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio I. De quidditate, Spei generice sumptæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

species essentialiter diuersæ inter se, neque ab apostasia differunt nisi accidentaliter.

Ratio est, quia quilibet infidelis vel absolute totam negat Fidem vtriusque testamenti veteris & noui, & est paganus: vel admittit testamentum vetus, nouum autem negat, & est Iudæus: vel vtrumque admittit testamentum, sed aliquem noui articulum negat, & est hæreticus. Improbant rationem hanc De Lugo & Hurtadus, sed nihil sanè opponunt probabile, inueniant enim aliquid medium inter negationem horum testamentorum, nam Mahometani ad paganos pertinent qui vtrumque negant testamentum: cum autem species illæ non differant nisi obiecto materiali; & eodem modo diuinæ opponantur authoritati, differunt solum accidentaliter.

Apostasia.

Porro Apostasia à Fide ab illis speciebus non differt nisi accidentaliter ex circumstantia personæ quæ postquam amplexa est Fidem veram, deficit postea in vnam ex speciebus infidelitatis, præsertim in paganismum, vel iudaismum; differt verò de Apostasia huiusmodi S. Thomas *quæst.* 12. ostenditque quale illa peccatum sit, quàm graue, quâ pœna dignum.

SECTIO II.

Hæreseos definitio, conditiones, malitia.

DE Paganismo & Iudaismo nihil restat dicendum præter remedia eos extirpandi & pœnas debitas, vtrum liceat cum illis communicare, ad Fidem compellere, tolerare illorum ritus, terras eorum occupare, baptizare illis inuitis eorum liberos: quæ omnia sunt alterius instituti, vnde de sola hæresi restat inquirendum, quid illa sit, quas exigit conditiones, quantum sit peccatum.

Definitio.

Certum est primò, hæresim rectè definiri, est error voluntarius eorum qui Christi Fidem susceperunt, & tamen circa eius aliqua dogmata errant pertinaciter. Dicitur *error*, quia est iudicium intellectus erroneum: *voluntarius* quia certos quosdam ex tota Fide articulos eligit quos non credit: *eorum qui Fidem Christi susceperunt*, alioqui pagani essent aut Iudæi; denique requiritur ad hæresim *pernitencia* vt dicetur, hæreticus cognitam impugnat veritatem, & cognoscit se errare.

Tres conditiones hæreseos.

Certum est secundò, tres conditiones ad hæresim veram exigi, primò enim ex parte personæ debet esse error hominis baptizati, si enim ille non est nisi saltem inualidè baptizatus non est subditus Ecclesiæ neque ab ea puniri potest, sufficit autem vt ille communiter habeatur pro baptizato quantumvis forsasè inualidus fuerit baptismus, ex defectu intentionis vel ministri, vel suscipientis. Secundò ex parte modi requiritur vt sit error cum pertinacia, id est vt scias te repugnare Ecclesiæ Catholicæ vel veritati reuelatæ. Quia sicut ille verè Catholicus est, qui omnia credit quæ proponit Ecclesiæ, sic hæreticus esse nequit nisi qui pertinaciter repugnat Ecclesiæ, sciens se illi repugnare. Tertiò ex parte obiecti necesse est vt sit error circa veritatem aliquam sufficienter propositam quacumque illa sit. Neque dubium est, quin ille in foro interno esset hæreticus cui sufficienter proponeretur reuelatio aliqua priuata, quia repugnet etiam Ecclesiæ quæ docet vera esse quacumque à Deo sunt reuelata: in foro autem externo hæreticus non esset, quia non posset conuinci quod resisteret Ecclesiæ, quia vt aliquis sit hæreticus manifestus, debet palam Ecclesiæ repugnare.

Aliæ propositiones veritati cōtrariæ varia inter Doctores habent nomina, alia enim est erronea errori &

hæresi proxima, suspecta & sapiens hæresim, male sonans, & piarum aurium offensiuæ, temeraria, scādaloſa, seditiosa de quibus latissime differunt Suarez *disp.* 19. *sect.* 2. De Lugo *disp.* 10. *sect.* 3. & alij communiter qui fusiùs disputant de medijs quibus Ecclesiæ licitè vritur ad tollendas hæreses, & de pœnis hæreticorum cum spiritualibus tum corporalibus.

Certum est tertiò, hæresim esse peccatum ex genere suo ita graue vt in eo nulla detur materia leuis, quia omnis hæresis Deum dicit mendacem esse, ac proinde semper peccatum est graue, sicut periurium.

Addit S. Thomas *q.* 13. blasphemiam esse peccatum confessioni Fidei oppositum, est enim peccatum quo vel detrahitur Deo aliquid, quod ei conuenit, vel aliquid tribuitur quod non conuenit, maximum inter peccata mortalia, & omnibus qui damnati sunt in inferis commune. Denique *quæstione* 15. duo exponit peccata opposita dono intellectus, & dono scientiæ annexis Fidei, alterum est cæcitas mentis, alterum sensus hebetudo, quæ oriuntur ex neglecta rerum diuinarum & spiritualium noticia, differuntque inter se quod cæcitas mentis rerum spiritualium notitiam funditus tollat: hebetudo verò sensus languidiorem eam reddat, ista oritur ex intemperantia cibi & potus, illa nasci solet ex intemperantia libidinum.



DISPUTATIO III.

De virtute Spei Theologicæ.

Sanctus Thomas à quæst. 17. ad 23.



EDEM Theologicam hæcenus traditam, statim sequitur Spei diuinæ consideratio quam habemus (inquit Apostolus Iebræorum 6.) *velut anchoram animæ tutam ac firmam, & incedentem vsque ad interiora velaminis.* Quam proinde meritò appellat Philo lib.

de Abraham; *Principium parandorum bonorum omnium: antisitam, edituam, & Iantricem Palatii quod inhabitant virtutes:* Et l. quod deterius, &c. *alimenium animarum, virtutem animantium, propter quam semouemus pigritiam quotquot properamus ad honesta.* De hac vt distinctè differam, triplex mihi quæstio instituitur prima de quidditate generica Spei; Secunda de propria quidditate Spei Theologicæ; Tertia de peccatis Spei Theologicæ contrariis.

Tripartita disputatio.

QVÆSTIO I.

De quidditate, Spei genericè sumpta.

TRia significat Spei nomen inter sacros omnes, & prophanos Doctores, primò expectationem euentus cuiuslibet futuri siue bonus fuerit siue malus: *Hunc ego si potui tantum sperare laborem,* vbi spes timorem significat teste Augustino cap. 8. Ench. Secundò significat expectationem futuri boni, id est motum appetitus in bonum absens, arduum, possibile, futurum. *Gloriamur in Spe gloria filiorum Dei.* Tertiò significat bonum etiam illud quod speratur, *expectantes beatam Spem,* imò & personam à qua speratur, *Spes mea ab uberibus matris meæ.* Spes non hoc loco sumitur in prima & tertia significatione sed in secunda, non prout est passio appetitus vt ostendunt morales Philosophi, sed prout virtus est voluntaris tendens in bonum quoddam absens, arduum, possibile, futurum.

Nomen Spei.

futurum; cuius ratio generica tria exigit. Primò quid sit amor concupiscentiæ, secundò utrùm ad illum pertineat. Spes Theologica tanquam ad verum genus, tertio qualis actus amoris concupiscentiæ sit Spes, & quomodo à reliquis eius actibus differat.

S E C T I O. I.

Quidditas amoris concupiscentiæ qui est genus Spei.

Actus voluntatis.

Status questionis.

Prima dubitatio.

Secunda.

Tertia.

Assertio.

Ratio à priori.

OMnes actus voluntatis si prosequuntur sint, ad amorem pertinent, si auerfati spectant ad odium: tamen si enim voluntas modis vndecim prosequatur aut auerfetur, semper tamen amat aut odit, cum amor late sumptus non sit aliud quam motus voluntatis in bonum. Ille verò si propriè dictus sit amor abstrahit à præsentia, & absentia, si respicit illud præsens, gaudium est, si absens est desiderium, si absens & arduum, sed possibile tamen & futurum vocatur Spes, quæ proinde ad aliquem amorem pertinet. Sed difficultas est de amore illo ad quem pertinet. Cum enim diuidatur amor communiter in amorem benevolentia, & concupiscentia ut habetur ex 8. *Ethico-rum* & ex S. Thoma hic *quest. 17. art. 8.* dubium tamen est, utrùm illæ sint duæ species essentialiter distinctæ, an verò illi sint duo tantum respectus eiusdem actus amoris, qui prout respicit personam, amor sit benevolentia, prout respicit bonum volitum est amor concupiscentia.

Ratio verò dubitandi primò est, quia si duo illi amores essent inter se specie diuersi, posset dari amor aliquis concupiscentia, qui non esset amor amicitia, & amor aliquis benevolentia, qui amor non esset concupiscentia. Hoc autem est falsum, nam in omni amore amicitia volumus aliquid bonum alicui personæ, sed bonum quod volumus amatur amore concupiscentia, non amicitia ut patet, ergo in omni amore benevolentia reperitur amor concupiscentia: similiter in omni amore concupiscentia reperitur benevolentia, quia volo bonum mihi, vel alteri personæ, quod est habere benevolentiam.

Secundò, ibi non sunt distinctæ species amoris ubi non sunt obiecta formalia diuersa, sed amor benevolentia & concupiscentia non habent obiecta formalia diuersa, nam bonum respectuum seu convenientia boni est sapissimè motuum amoris benevolentie, cum desidero verbi gratia conuersionem peccatoris, quia illa bonum eius est, tunc enim motuum amoris non est meritum personæ cui bonum amatur, sed est tantum convenientia boni cum tali persona, & tamen ille amor est benevolentia; proximum enim non amo amore concupiscentia, nisi quando illum amo, ut est mihi bonus, ergo amor benevolentia tendit in bonum respectuum.

Tertio, si motuum amoris concupiscentia esset convenientia boni cum subiecto cui volo bonum, non possem licitè Deum amare amore concupiscentia, quia non possum Deum ordinare ad me ut finem cum ipse potius sit finis.

Dicendum tamen est rectè diuidi amorem in amorem benevolentia, & concupiscentia tanquam in duas species distinctas essentialiter. Ita docent ut dixi Philosophus & S. Thomas, sed eos sequuntur communius Theologi, quos tamen deserunt Suares, Vasques, Becanus, Lorca.

Ratio tamen est quia ubi sunt obiecta duo formalia omnino vltima specie distincta, ibi etiam amores sunt specie distincti, amor benevolentia, & amor concupiscentia habent obiecta formalia vltima planè diuersa, quod sic probò bonitas absoluta & bonitas

respectiua sunt sine dubio res distinctissimæ, nam bonitas absoluta dicitur perfectio & meritum personæ, quæ amatur ratione cuius digna est bonis quæ illi volumus: bonitas verò respectiua est convenientia ipsa boni quod appetimus, cum persona cui appetimus tale bonum. Vnde argumentor, toties obiectum formale amoris specificè diuersum est quoties diuersa est ratio formalis vltima propter quam volo bonum, nam omnis actus quo volo bonum est amor, sed vltima ratio formalis quæ me mouet ad appetendum alicui personæ bonum, aliquando est bonitas absoluta, id est perfectio personæ, cui volo bonum, quia videlicet digna est tali bono: aliquando autem ratio formalis, quæ me mouet ad volendum bonum, non est meritum personæ, cui illud volo, sed convenientia boni cum persona cui illud volo, nam hoc bonum non volo quia illa persona meretur, sed quia hoc est illi conueniens. In omni ergo amore id in quo vltimo sistit amor, est id quod specificat amorem, non autem id quod se habet tantum materialiter: sed in amore benevolentia, id in quo vltimo sistit amor est meritum personæ, convenientia verò & concupiscentia materialiter tantum se habet, & in amore concupiscentia benevolentia se habet tantum materialiter: ratio autem formalis in qua vltimo sistit amor est convenientia talis boni ergo illi duo amores specie differunt.

Deinde si amor amicitia non esset diuersus ab amore concupiscentia, sed essent tantum duo respectus eiusdem amoris male dixisset Philosophus amorem alium esse benevolentia, alium concupiscentia, qui tamen non differant a parte rei, sequeretur quod amor charitatis amor esset concupiscentia, & Spes amor amicitia, sequeretur quod homo se ipsum amaret amore amicitia, cum tamen ad alterum sit omnis amicitia. Imò si omnis actus quo alicui volo bonum est amor benevolentia, sequitur quod qui dat equo suo, vel cani pabulum amat illos amore amicitia.

Ad primam Respondeo satis dictum esse quod in amore attendendum illud vnum est quod mouet vltimo & formaliter, non autem illud quod materialiter tantum se habet: fateor nullum esse amorem benevolentia, qui non sit amor concupiscentia materialiter, nam semper aliquid bonum appeto: sed nego quod in amore benevolentia reperitur formalis amor concupiscentia, quia in amore benevolentia vltima ratio volendi bonum est meritum personæ dignæ, & in eo sistit voluntas. Idem dico de amore concupiscentia in quo meritum non est ratio mouens, vnde in eo reperitur materialis amor benevolentia, non formalis.

Ad secundam Respondeo cum Conink *disp. 19. dubio 1. num. 6.* quod alia ratione amamus alios, alia nos ipsos, nunquam enim alios amamus nisi apprehendamus prius in iis bonum aliquid amabile, propter quod eos dignos iudicamus eo bono, quod ipsis desideramus, consideramus nimirum ut Dei filios, ut redemptos à Christo Iesu, ut vocatos ad nuptias agni, & ad possessionem ipsius Dei, ut autem nos ipsos amemus, omnino naturaliter inclinamur, nec est necesse ut aliquam apprehendamus in nobis ipsi rationem meriti, ob quam simus digni bono quod appetimus, sed naturali quodam impetu ferimur in amorem eorum quæ nobis sunt conuenientia: Itaque peccatores quoties amamus & bonum aliquid ipsis volumus, semper apparet aliqua in ipsis bonitas ob quam iudicamus eos dignos eo bono quod illis volumus, non propter aliquod speciale ipsorum meritum, sed propter communem rationem naturæ.

Ad

Ex abstractis.

Solutio prima distinctionis.

Solutio secunda.

Solutio
tertiæ. Ad tert. Resp. merito amari Deum à nobis amore concupiscentiæ ut est summum bonum nostrum, quia sic non refertur à nobis Deus ad nos ipsos, tanquam medium ad finem: sed Deum tanquam ultimum finem cuius gratia, id est propter cuius amorem expectantur omnia referimus ad nos tanquam ad finem cui volumus tale bonum, quod vitiosum non est, quia finis (cuius) non amatur ut medium ad finem (cui) sed una cum fine (cui) est vnus finis adequatus.

SECTIO II.

Verum Spes Theologica sit actus amoris concupiscentiæ.

Dixi quid sit amare Deum amore concupiscentiæ, nimirum velle illum nobis, ut summum est bonum nostrum, ad cum ergo amorem pertinebit sine dubio Spes Theologica, si non sit aliud quam desiderium efficax Dei possidendi summi boni nostri, quod tamen plerique Doctoribus non placet, quippe video tripliciter explicari quid sit Spes Theologica.

Prima
sententia. Primò enim Henricus, Durandus, & Bonaventura negant spem esse aliquod desiderium, sed esse solum tendentiam voluntatis in bonum formaliter, ut est arduum & difficile, Spem enim Theologicam non amare, desiderare, timere, sed expectare bonum difficile ut sic, confidendo se illud obtenturum à Deo, duos enim esse actus proprios Spei, expectationem & confidentiam, primum respicere bonum quod speratur, secundum illum à quo speratur.

Secunda. Secundò, paulò aliter spem explicant Vasques, Becanus & alij non pauci, volunt enim Spem esse expectationem bonorum supernaturalium cum Dei auxilio illius enim materiale obiectum esse omnia bona supernaturalia, formale autem esse Deum ut auxiliatorem fidelem & omnipotentem in præstandis promissis.

Tertia. Tertio, Scotus, Caietanus, Suares, Coninck & alij communius, volunt Spem Theologicam non esse aliud quam desiderium quoddam summi boni, & proprium actum amoris concupiscentiæ.

Prima
dubitatio. Ratio verò dubit. primò est, quia sperare non est aliud quam aliquid expectare, sed expectare non est desiderare, multa enim sæpe desideramus quæ nequam speramus. Deinde Spes destruitur per solam desperationem, non autem per odium aut nolitionem beatitudinis: ergo Spes non est desiderium beatitudinis. Denique desperare non est nolle beatitudinem, multa enim desideramus quæ tamen desperamus nos habituros.

Secunda
dubitatio. Secundò, Spei obiectum est bonum arduum, amoris autem obiectum non est bonum arduum, ergo Spes & amor differunt obiectis. Imò possum ex virtute Spei appetere beatitudinem proximi quatenus bonum eius, vel in Dei gloriam, qui non erit amor concupiscentiæ.

Tertia
dubitatio. Tertio, amor concupiscentiæ amor est sui ipsius, qui nec est supernaturalis, neque ullam habet difficultatem, oritur enim ex naturali complacentia quam habet quilibet in se ipsum, ergo Spes Theologica non est amor concupiscentiæ: Imò iste amor manebit in patria ubi tamen manebit Spes.

Conclusio. Dicendum est nihilominus Spem esse verum actum amoris concupiscentiæ Dei summi boni. Et esse desiderium efficax obtinendi bonum illud quod cognoscitur arduum possibile futurum.

Prima
partis
pro-
batio. Primæ partis ratio est, quia si Spes actus non esset amoris concupiscentiæ, sed esset virtus specialis ab illo distincta sequeretur virtutes Theologicas non ef-

se tres duntaxat sed quatuor, nam amor concupiscentiæ virtus est virtus Theologicum cum amet Deum ut summum bonum, qui est amor supernaturalis, sicut gaudium quod in cælo habent beati de sua beatitudine, est supernaturale, pertinetque sine dubio ad amorem concupiscentiæ, timor etiam æternæ pænæ supernaturalis est & ad hunc amorem pertinet. Deinde nulla virtus potest amare aliquod bonum de quo non possit gaudere si sit præsens, & quod non possit desiderare si sit absens, & quod etiam non possit sperare si sit arduum, & iudicetur futurum, nam etiam Charitas sperat bonum aliquod Dei absens & arduum, ergo amor etiam concupiscentiæ sperat eandem beatitudinem quatenus ardua est possibilis, & futura.

Secunda
paris. Secunda pars, quod Spes sit actus ille amoris concupiscentiæ quo desiderat efficax aliquid bonum. Probat, quia omnis actus qui fertur in bonum absens est aliquod desiderium sed Spes, expectatio, confidentia, & quidquid aliud dixeris est actus voluntatis circa bonum absens, non enim est actus intellectus & si est actus voluntatis necessariò est volitio, ergo spes est proprium desiderium boni alicuius siue illud sit beatitudo, siue sit Dei auxilium, semper enim illa bona sunt quæ sperantur: nam sperare, expectare, confidere, semper est velle illa bona tantum addendo iudicium intellectus certum & excludens formidinem, quod Deus illa non negabit, cum fidelis sit in promissis & omnipotens, ergo semper spes est volitio & desiderium, neque aliter potest explicari expectatio illa & confidentia quam per tale desiderium, & iudicium intellectus de quo postea.

Solutio
primæ
dubitatio. Ad primam Resp. quod non quodlibet desiderium est spes, sed desiderium boni quod apprehenditur arduum, possibile, futurum. Igitur expectare, ut dixi, est desiderare illud bonum, supposito iudicio certo quod illud bonum futurum sit: neque possumus vllum huiusmodi bonum desiderare quod non speremus. Spes respicit bonum quod desideramus tanquam obiectum primarium & directum, illum autem à quo speramus tanquam obiectum indirectum, imò potius tanquam circumstantiam quandam obiecti quod speratur ut postea constabit, non itaque dico quodlibet desiderium esse spem, aliqua enim sunt desideria inefficacia, & sæpe non feruntur in bonum arduum & futurum: sed nulla est Spes quæ non sit desiderium. Habitus Spei ut constabit non destruitur per solam desperationem, sed per quemlibet actum repugnantem amoris concupiscentiæ cuiusmodi esset odium, & nolitio beatitudinis. Desperatio semper est nolitio aliqua & fuga boni de quo desperatur, non illius in se sumpti, sed illius propter arduum vel non futurum, ut dicitur *quest. 3.*

Solutio
secundæ. Ad secundam Respondeo non differre essentialiter inter se obiectum amoris, & obiectum Spei, sed accidentaliter solum differre ratione alicuius circumstantiæ adiunctæ propter quam idem obiectum quod amatur ut bonum est, speratur ut arduum est, desideratur ut absens est: non quod arduitas & absentia sit ratio sperandi & desiderandi, sed tantum circumstantia & conditio sine qua non desideraretur nec speraretur. Itaque distinguo hanc propositionem, obiectum amoris non est bonum arduum, reduplicatiue ut arduum est, concedo: Specificatiue nego, nam verè amatur bonum illud quod arduum est, quamvis amor ut amor præscindat ab arduitate, sicut præscindit ab absentia, quoties appeto beatitudinem proximi quatenus bonum eius est, vel in Dei gloriam, spes est propria Charitatis Theologicæ propria, si autem appeto eius beatitudinem, quatenus est persona mihi coniuncta

coniuncta tunc est verè Spes Theologica, & verus amor concupiscentiæ.

Solutio
certa. Ad tertiam Respondeo quod amor sui ipsius propter motum supernaturale & in ordine ad bona supernaturalia non est naturalis habetque magnam difficultatem, ad quam vincendam necessarium est auxilium gratiæ: virtus Spei est supernaturalis, non ratione obiecti solum materialis sperati, sed etiam ratione formalis motui propter quod speratur, & si velis etiam ratione illius à quo tale obiectum speratur, quomodo autem maneat in beatis, idem habitus Spei, non tamen sub formali ratione Spei aut desiderij aut timoris dicitur *quest. 2.*

SECTIO III.

Qualis actus amoris concupiscentia sit Spes.

Spes (vt dixi) est desiderium quoddam boni perstans ad amorem concupiscentiæ. Difficultas autem est quomodo differat à simplici desiderio, & ab intentione finis efficaci, quod discrimen non potest peti, nisi ex eo quod Spes sit appetitus boni quod apprehenditur arduum, possibile, futurum: de qua tamen triplici conditione boni, non satis conuenit inter Doctores.

Prima dubitatio. Ratio enim dubitandi primò est, quia non est necesse vt bonum quod speratur apprehendatur difficile, nam quodlibet bonum etiam facile sperari sæpè solet, si apprehendatur futurum; ratio enim ardui esse non potest ratio amandi bonum, cum illa sit ratio aliqua mali: sed neque opus est vt pro certo bonum illud cognoscatur futurum, alioqui sequeretur quod ad spem necessaria non esset erectio quædam animi, & firmitas ad superandas difficultates: Imò nec Spes pareret magnanimitatem & audaciam aduersus ingentia pericula: Denique nemo est certus de futura sua beatitudine, quam tamen omnes speramus.

Secunda. Secundo, ratio ardui quæ reperitur in obiecto Fidei significare non potest difficultatem illius boni, sed tantum quod huiusmodi bonum viribus nostris obtineri nequeat, sed tantum ex alterius potentioris auxilio, quia quæ in potestate nostra sunt nunquam sperare dicimur. Deinde in eo tantum differt Spes à magnanimitate, quod Spes tendat in bonum arduum vt obtinendum per alios, magnanimitas autem in bonum arduum quod est suæ potestatis.

Tertia. Tertio, ratio ardui & absentis est id quo Spes differt à gaudio, ergo est id quod specificat spem tanquam eius obiectum, alioqui Spes essentialiter non differt à gaudio & ab alijs actibus amoris concupiscentiæ, nec ab intentione aut desiderio simplici. Deinde si ratio ardui non est id quod spem specificat, non apparet quomodo illa pertinere possit ad spem, audaciam, & magnanimitatem, si non est obiectum formale.

Prima conclusio. Dico primò, Spem in eo solum differre à desiderio, & ab intentione finis efficaci, & ab alijs actibus amoris concupiscentiæ, quod tendat in bonum arduum & obtentu difficile, sed possibile tamen & futurum, quæ non sunt obiectum formale Spei, sed conditiones tantum & circumstantiæ requisitæ ad obiectum Spei, & per illud connotatæ.

Arduitas requiritur ad obiectum Spei. Prima pars, requirens ad bonum quod speratur, difficultatem, possibilitatem, futuritionem communissimè admittitur, sed quoad primam tamen conditionem negatur à Vasque, Becano, Turriano, vt suprà monui. Probatur autem quia si arduitas ad quam respicit Spes non significat difficultatem, sed solum

Tom. I.

indigentiam opis alienæ, sequitur omnino quod Deus sperat bona opera, nostra quæ non obtinet, si ne nobis. Deinde canis insequens leporem non diceretur sperare prædam, quam solis suis viribus obtinet: multa etiam nos speramus, quæ nostræ sunt potestatis. Denique actus Spei adiunctam habet firmitatem quandam, & erectionem animi, imò parit necessariò audaciam & magnanimitatem, ergo bonum quod sperat est aliquid acquisitu difficile, nemo autem sperat obsequium aliquod facillimum sui famuli, quia illud pendet ab eius voluntate. Altera conditio est possibilitas, quia nemo sperat id quod iudicat impossibile, vel etiam ea quæ iudicat non euentura, sed requiritur vt id quod spero, dubitatiuè saltem iudicem futurum, vel certè vt non iudicem pro certo illud non euenturum.

Secunda pars asserit, arduitatem, possibilitatem, futuritionem non esse motuum formale specificationum. Quod sæpè probatum est, quia ratio mali non potest esse ratio amandi bonum, difficultas autem illa est ratio aliqua mali, arduitas ergo non mouet appetitum sed potius dererret, sed neque possibilitas est ratio propter quam appeto, non enim res amatur quia est possibilis, sed amatur eius possibilitas quia res amatur vt bona, quod idem verum est de futuritione, semper enim ratio appetendi non est futuritio sed bonitas rei.

Illæ igitur sunt tantum conditiones & fundamenta ex quibus resultat per accidens ratio boni quæ mouet ad spem. Quia scilicet bonum non potest esse obiectum Spei nisi habeat talem proportionem cum appetitu, vt mouere possit ad sperandum, non habet autem talem proportionem per quam dicatur sperabile nisi sit difficile, possibile, futurum. Farcior esse impossibile vt ratio mali fundet per se rationem boni, adeò vt ratio boni oriatur ex ratione mali, sed fundare potest per accidens, quatenus posita tali ratione mali, sequitur vt bonum induat specialem illam rationem sub qua speratur.

Dico secundo, veram hanc & propriam esse definitionem Spei vniuersum sumptæ; Spes est appetitus efficax boni absentis, ardui, possibilis, & futuri, cum firmitate quadam animi aduersus difficultates, vnde oriuntur magnanimitas, audacia confidentia.

Primò audacia est actus quo fertur in opus difficile vallatum periculis, quod existimatur esse medium vtile ad consequendum finem speratum, conuenit enim cum Spe, quod sit erectio & firmitas appetitus contra difficultates, differt autem quod Spes respiciat ipsum bonum obtinendum, non quatenus arduum est, sed quatenus speranti est bonum, & quod vincat difficultatem ortam ex ipso fine obtinendo, audacia verò respiciat & aggrediatur difficultatem ipsorum mediorum in quibus apparent pericula & damna, ad quæ superanda erigitur & obfirmatur animus: vnde audacia est quasi famula ipsius Spei. Obiectum eius materiale est malum vel mali periculum apparens in medijs aptis ad finem: formale est vtilitas talium mediorum ad finem; proprius actus est tolerare malum, vel etiam aggredi & vincere periculum mali, quod est in medijs vtilibus ad finem.

Secundo, magnanimitas est actus appetitus quo fertur in opera difficilia ad amouenda impedimenta sperati boni, non enim aggreditur pericula & damna quod audacia munus est, sed superat difficultates in amore impedimentorum.

Tertio, confidentia iuncta etiam Spei, propter iudicium firmitate quod bonum illud quod speratur futurum

Audacia est circa media difficilia.

Confidentia respicit auxilium diuinum.

HHHh

turum

turum sit, & præsertim propter certitudinem auxilij diuini. Spes enim desiderat finem difficilem, audacia aggreditur media difficilia, magnanimitas vincit impedimenta, confidentia certum habet iudicium de auxilio Dei non defuturo ad talem finem, & est actus appetitus circa tale auxilium, desiderium scilicet auxilij potentissimi, cum certa persuasione iudicij quod illud non deerit.

Solutio
trium dif-
ficul-
tatum.

Ad primam fatis ostensum est nihil vnquam sperari quod non sit difficile, & quod non apprehendatur futurum saltem sub dubio.

Ad secundam etiam patet quomodo arduitas boni sperati propria, sit difficultas, quæ si tollatur definit esse Spes: speramus verò etiam illa quæ nullo egent alieno auxilio; dixi autem quomodo magnanimitas oriatur ex Spe atque ab ea differat.

Ad tertiam Respondeo rationem ardui, possibilis & futuri, non esse id quo Spes à gaudio differt, sed esse conditiones & fundamenta per accedens ex quibus oritur ratio motiua per quam Spes à gaudio differt.

QVÆSTIO II.

De tota quidditate Spei Theologicæ.

EX his quæ dixi vniuersum de natura Spei, non erit difficile dignoscere totam rationem quidditativam Spei Theologicæ, de qua tamen vt dicam distinctius, primò videndum est quale sit obiectum eius formale, secundò eius obiectum materiale, tertio qualis sit proprius eius actus, quartò de actibus illi annexis, quintò de habitu Spei, & donis illi coniunctis.

SECTIO I.

De obiecto formali Spei Theologicæ.

Sicut de natura Spei variæ sunt Doctorum sententiæ, sic etiam de motiuo formali Spei Theologicæ varia sunt eorum placita.

Triplex
sententia.

Primò enim Vasques 1.2. disp. 15. cap. 5. & sæpe alibi docet motiuum formale huius virtutis esse Deum auxiliatorem, id est Deum quatenus ratione fidelitatis & omnipotentia pro certo dabit auxilium ad assequendam beatitudinem, ita vt materiale obiectum Spei Deus sit quem speramus, obiectum autem formale sit Deus in quo speramus, sicut enim formale obiectum Fidei est prima veritas prout reuelans, sic obiectum formale Spei sit omnipotentia & fidelitas Dei auxiliantis ad assequendam beatitudinem.

Secundò, Lorca vult Spei obiectum esse Deum vt possidendum, & vt auxiliatorem.

Tertio, Suares & alij communius sanctum Thomam & Scotum sequuti, dicunt solum Deum vt est summum bonum possidendum & vltimus finis esse primarium obiectum Spei, quàm sententiam esse alijs veriolem constat ex quæst. 1.

Prima du-
bitatio.

Ratio tamen dubitandi est primò, quia sanctus Thomas sapissimè asserit obiectum materiale Spei esse Deum, quem speramus, formale autem esse Deum à quo speratur auxilium, sicut Fides duo habet obiecta, rem quam credit, & primam veritatem propter quam credit, ita enim expressè habetur quæst. 4. de virtutibus art. 3. & 4. & hic quæst. 18. art. 2. Confirmatur quia datur virtus aliqua Theologica quæ sperat ab omnipotenti, & fideli Deo auxilium quod promissit, sicut datur virtus Theologica, quæ credit

Deo veraci mysterium quod reuelat? Cur enim non aequè possum sperare propter Dei omnipotentiam sicut credere possum propter primam veritatem, sed illa virtus, quæ sperat ab omnipotente Deo auxilium non est alia quàm Spes, alioqui sunt quatuor Virtutes Theologicæ, ergo Spes habet pro formali Deum vt auxiliatorem, omnipotentem, & veracem.

Secundò, illud est formale obiectum Spei per quod Spes Theologica distinguitur ab alia Spe quæ non est diuina, sed per diuersitatem eius à quo speratur Spes diuina differt à Spe humana vel Angelica, si enim eandem beatitudinem sperarem per auxilium humanum vel Angelicum, iam non esset Spes diuina.

Tertio, multa bona creata possunt sperari Spe Theologica, quæ non sperantur propter summum bonum possidendum, ergo illud non est obiectum formale Spei, sed Deus auxiliator, à quo solo bona omnia sperantur.

Dico primò, formale ac primarium obiectum adæquatum Spei Theologicæ esse Deum quatenus est summum bonum sperantis, & vltima eius beatitudo. Ita omnino sequitur ex tota quæst. 1.

Primò enim, si Spes est actus amoris concupiscentia, vt probaui, formale obiectum Spei, est ipsum bonum sperantis non autem auxilium illius à quo bonum speratur. Deinde illud solum est obiectum formale actus prosequutiui, per quod solum mouetur voluntas ad appetendum bonum, sed voluntas non mouetur ad appetendam beatitudinem nisi per conuenientiam boni, auxilium autem & veracitas Dei non mouent ad appetendam beatitudinem, sed hæc est conditio sine qua non appetitur beatitudo vt futura & possibilis, ergo sola conuenientia boni est motiuum formale, non autem auxilium Dei fidelis & omnipotentis.

Probat minor, quia beatitudo præcisè qua bona est, habet rationem finis, auxilium autem Dei non est nisi medium, sed ratio amandi finem non est bonitas mediorum, ergo ratio appetendi beatitudinem non est auxilium Dei: Quis enim dicat nos amare beatitudinem propter auxilium Dei, & non magis auxilium Dei propter beatitudinem. Cætera ex dictis quæstione præcedenti petenda sunt.

Dico secundò, Deum vt est auxiliator fidelis & omnipotens esse obiectum proximum actus Spei Theologicæ secundarij & minùs principalis qui versatur circa media, atque adeò esse necesse vt actus Spei primarius connotet Deum auxiliatorem vt conditionem requisitam ad materiale obiectum Spei, ita etiam sequitur ex nuper probatis.

Ratio enim est, quia in Spe Theologica duo actus necessariò debent distingui, alter primarius & principalis est desiderium efficax beatitudinis ardua, possibilis & futura ex auxilio Dei in quo speratur, vbi patet auxilium Dei se tenere solum ex parte obiecti materialis: alter est minus principalis & secundarius qui propriè appellatur fiducia, & est ille quo appetuntur auxilia cum iudicio quodam intellectus firmissimo, quod Deus fidelis in promissis & omnipotens non est illa negaturus, hoc enim iudicium denominat propriè fiduciam in Deum à quo speratur auxilium.

Ad primam Respondeo S. Thomam explicare se quæst. 17. art. 2. & 7. & quæst. 18. art. 2. vbi apertè dicit quod beatitudo vt sic est formale obiectum Spei: quando ergo videtur dicere quod auxilium Dei sit formale obiectum Spei, significat tantum quod Deus vt auxiliator est aliquid inclutum in obiecto Spei vt conditio, & vt causa efficiens boni quod speratur. Vnde non eodem modo se habeat Deus omnipotens & fidelis

Secunda

Tertia.

Prima con-
clusio.

Probatio.

Secunda
conclusio.

Probatio.

Solutio
primæ du-
bitationis.